

Silikoni

ŠP Kozmetologija

Predmet: Kozmetični izdelki 1

Prof. dr. Mirjana Gašperlin

Vsebina

---

1. Struktura in splošne lastnosti
  2. Skupine silikonov
  3. Uporaba v kozmetičnih izdelkih
-

Struktura & lastnosti

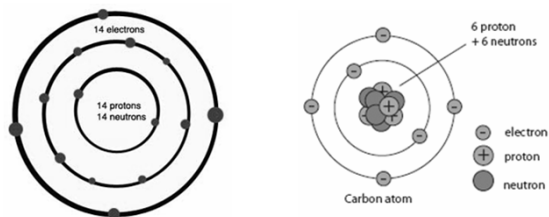
Kaj so silikoni?

- Generično ime za skupino organosilikonskih polimerov
  - Sintetični organski polimeri silicija
  - Skelet: anorganska veriga $(-\text{Si-O})_n$, ki daje spojinam specifične lastnosti
  - Osnovna spojina: na Si atom vezane Me substituenta
-

Struktura & lastnosti

---

atom Si vs. atom C

Atom Si večji in bolj elektronegativen

Struktura & lastnosti

Si vs. C

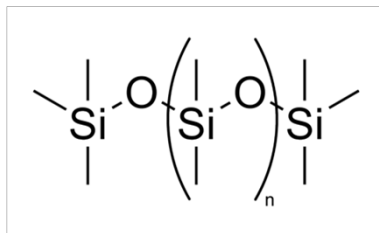
- Vez Si-O bolj elektro negativna kot C-O
- Značilnosti vezi

<u>Razdalje</u>	<u>Energija</u>	<u>kot</u>
Si-O (1.63 Å)	primerljiva	položnejši
C-C (1.54 Å)		
C-O (1.42 Å)		

Struktura & lastnosti

- Si-O: večja razdalja, manjši kot $\Rightarrow$ manjša rotacijska bariera $\Rightarrow$ bolj fleksibilna molekula $\Rightarrow$ možnih več orientacij, vezava različno velikih substituent oz. za difuzijo plina
-

Struktura & lastnosti

- Fleksibilnost osnovne verige + nizke medmolekularne sile med Me skupinami

- Majhne spremembe fizikalnih lastnosti s T in MM
- Nizka T zamrzovanja in vrelišča
- Visoka stisljivost
- Tekoče agregatno stanje do neobičajno visokih MM

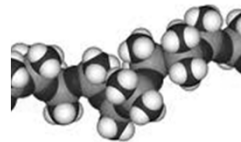
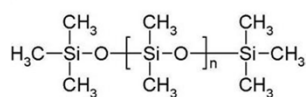
Močna Si-O vez vzrok za visoko temperaturno in oksidativno stabilnost!

Struktura & lastnosti

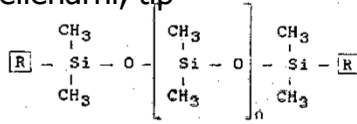
- Osnovna struktura: polidimetilsiloksan PDMS (dimetikon)

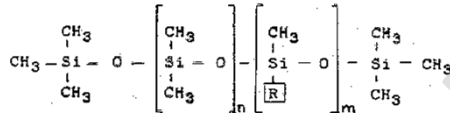
- Možne številne strukturne modifikacije $\Rightarrow$ različne funkcionalne skupine (fenilna, alkilna, polietrna, amino, etc) $\Rightarrow$ vpliv na lastnosti
-

Struktura & lastnosti

Vezava substituent: preko Si – C vezi ali preko Si-O-C vezi
linearni in nelinearni, tip

Linearni tip: skupina R je na d in ∞ koncu polisiloksanske verige.

Nelinearni tip: skupina R predstavlja stransko verigo polisiloksana.

Struktura & lastnosti

SPLOŠNE UGODNE LASTNOSTI SILIKONOV

- Fiziološka indiferentnost
- Temperaturna stabilnost
- Kemična stabilnost in inertnost
- Dobra porazdelitev in razmaznost
- Površinska aktivnost
- Odsotnost barve, vonja in okusa
večinoma izhajajo iz anorganskega siloksanskega skeleta oz. -Si – O- vezi.

Struktura & lastnosti

Zgodovinski pogled

- 20. stoletje - silikonska doba
  - Prva uporaba v kozmetiki l.1950 – PDMS za preprečitev beljenja kože z losjoni, ki so vsebovali mila
  - Razmah uporabe po l.1970 na praktično vse segmente KI
  - ZDA: cca. 50% vseh novih KI na trgu vsebuje silikonske spojine!
-

Struktura & lastnosti

Uporaba:

- zaščitna in površinsko aktivna sredstva
  - Pomožne snovi v KI in farmacevtskih oblikah
    - drsljivci
    - maziva
    - protipenilci
    - emulgatorji
    - emolienti
  - transdermalni terapevtski sistemi
  - medicinski pripomočki
  - Implantanti
-
- ...

Razdelitev silikonov

Glede na kemijsko sestavo in namen uporabe v kozmetiki

- Silikonska olja
- Silikonski voski
- Silikonski emulgatorji

Glede na agregatno stanje

- Tekočine
  - Smole
  - Elastomeri
-

Razdelitev silikonov – silikonska olja

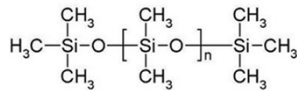
Silikonska olja – polidimetilsiloksani (PDMS)

- Nesubstituirani silikoni: cca. 85% vseh silikonskih spojin v KI
  - Klasificirani na osnovi viskoznosti (ne MM!)
  - Nizko molekularni in ciklični - hlapni
    - linearni polidimetilsiloksani - dimetikoni
    - fenilmetilpolisiloksani
    - ciklični - ciklometikoni
    - dimetikonoli
-

Razdelitev silikonov – silikonska olja

Linearni PDMS - dimetikoni

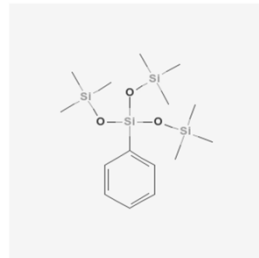
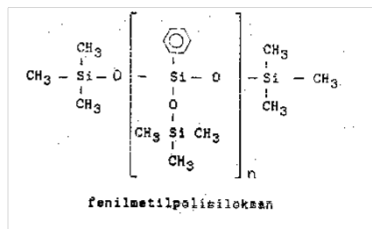
- ME skupine orientirane navzven v obliki oblaka, hidrofobne, inertne
- Z naraščanjem MM narašča viskoznost tekočin
- Vodoodporni
- Nizka intermolekularna energija → nizka aktivacijska energija viskoznega pretoka → dobra razmaznost po površinah
- Slaba kompatibilnost z olji in voski, ki se uporabljajo v kozmetiki

Razdelitev silikonov – silikonska olja

Feniltrimetikoni

Me skupine zamenjane s fenilnimi ⇒ povečan lomni količnik in izboljšana kompatibilnost z lipofilnimi sestavinami KI

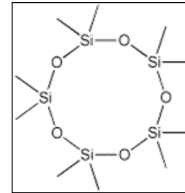

Razdelitev silikonov – silikonska olja

Ciklični metilsiloksani - ciklometikoni

- hlapne spojine v obliki obroča
- tetrameri, pentameri ali heksameri
- topila in vehikli za višje molekularne silikone
- izboljšana kompatibilnost z lipofilnimi komponentami
- ne ostajajo na koži
- ne dajejo občutka hladu ob izhlapevanju
- brez vonja, netoksični

Razdelitev silikonov

Zamenjava Me skupin, vezanih na polisiloksanski skelet, z lipofilnimi (alkilne verige) ali hidrofilnimi skupinami (polietrne, ionske) izboljša kompatibilnost z olji in voski oz. vodo.

Razdelitev silikonov – alkildimetikoni

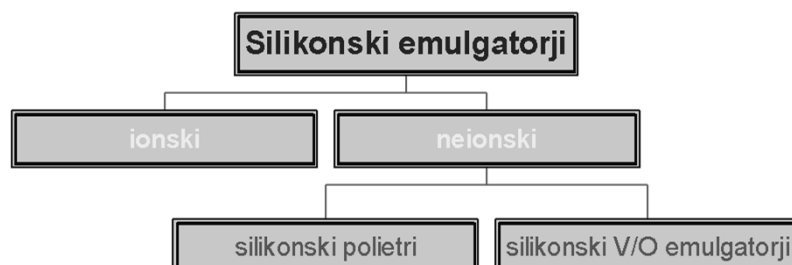
Silikonski voski - alkildimetikoni

- PMDS, substituirani z alkilno skupino, ki je ali na koncu verige ali kot stranska skupina
  - Temperatura tališča zavisi od dolžine alkilne verige
  - Tekoči, trdni (voski)
  - Izboljšajo kompatibilnost z olji in stabilnost KI z silikoni
  - Okluzivna bariera na koži ⇒ vlažilno delovanje
  - Uporaba:
    - v kremah, losjonih, šminkah...
-

Razdelitev silikonov – silikonski emulgatorji

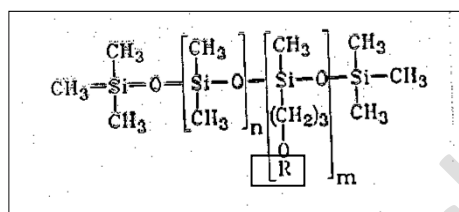
Silikonski emulgatorji

Razdelitev silikonov – silikonski emulgatorji

Ionski

- Amfoterni: betaini, quats
- Anionski: sulfatni, tiosulfatni
- Uporaba: predvsem v KI za nego las, antistatiki, (omogočajo lažje razčesavanje suhih in mokrih las)

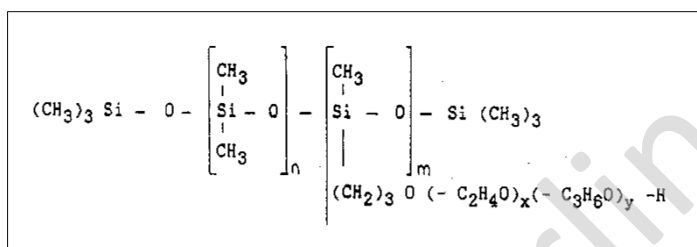
R	Kemijsko ime	CTFA ime
$\begin{array}{c} \text{CH}_3 \\ \\ -\text{CH}_2 - \text{CH} - \text{CH}_2 - \text{N}^{\oplus} - \text{CH}_3 \quad \text{CH}_3\text{COO}^- \\ \\ \text{OH} \\ \\ \text{CH}_3 \end{array}$	polisiloksan-polidimetil-dimetilamonij-kopolimer	Poliquaternium - 21
$\begin{array}{c} \text{CH}_3 \\ \\ -\text{CH}_2 - \text{CH} - \text{CH}_2 - \text{N}^{\oplus} - \text{CH}_3 \quad \text{COO}^- \\ \\ \text{OH} \\ \\ \text{CH}_3 \end{array}$	polisiloksan-poliorganobetain-kopolimer	Dimetikon-propil PG - betain
$-\text{CH}_2 - \text{CH} - \text{CH}_2 - \text{S} - \text{SO}_3^- \quad \text{Na}^{\oplus} \\ \\ \text{OH}$		Dimetikon - tiosulfat
$-\text{CH}_2 - \text{CH} - \text{CH}_2 - \text{SO}_3^- \quad \text{Na}^{\oplus} \\ \\ \text{OH}$		Dimetikon - sulfat

Ionski silikonski emulgatorji

Razdelitev silikonov – silikonski emulgatorji

Silikonski polietri – dimetikon kopolioli

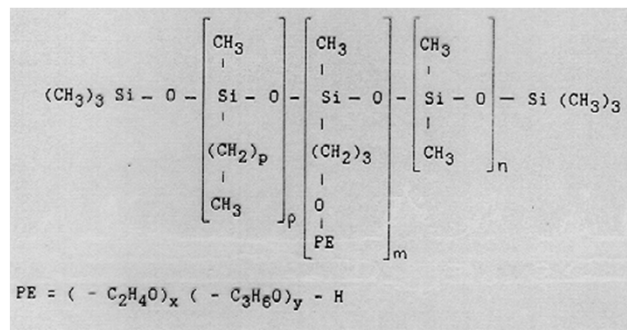
Na osnovni skelet vezana polietrna veriga, sestavljena iz etilenoksidnih ali propilenoksidnih enot ali iz kombinacije obeh.

Razdelitev silikonov – silikonski emulgatorji

Silikonski V/O emulgatorji

Polisiloksan – polialkilen – polieter kopolimeri

Razdelitev silikonov – silikonski emulgatorji

Silikonski V/O emulgatorji

- Zelo učinkoviti emulgatorji
  - Potrebna koncentracija za stabilne kreme ali losjone je 4 - 6%
  - Omogočajo hladen postopek emulgiranja
  - Omogočajo vgrajevanje večine znanih lipofilnih komponent - naravni in polsintetski estri maščobnih kislin, tekoči parafin, derivati lanolina, silikonska olja in modificirana silikonska olja, rastlinski ekstrakti, UV filtri, antiperpiranti...
-

Razdelitev silikonov – silikonski elastomeri

Silikonski elastomeri

- Dimetikon in vinildimetikon prečno premreženi polimeri
  - Različna stopnja prečnega premreženja – različne oblike
  - Praški – prosti ali suspendirani v vodi
  - Elastomerni silikonski geli – nabrekajo v topilu, običajno cikometikonu
  - Modificirajo reološke lastnosti KI za nego in antiperspirantov (suh, praškast izgled)
-

Silikonska olja / silikonski elastomeri

Table 1. How Are Linear Silicone Polymers Different from Silicone Elastomers?

Linear Polymers	Elastomers
Physical properties determined by chain length	Physical properties determined by degree of cross-linking
Linear polymers are liquids; viscosity increases with molecular weight	Elastomers are solids with indefinite molecular weight
Soluble in solvents	Swell in solvents

Uporaba silikonov v KI

KI za nego kože, dekorativna kozmetika

- Izboljšajo senzorični občutek na koži
  - Podaljšan učinek
  - Vlažilno delovanje
  - Povečujejo učinkovitost
  - Zaščita
  - Čiščenje
  - Modifikacija reoloških lastnosti
  - Fleksibilnost formulacije
-

Uporaba silikonov v KI

KI za nego las

- Regeneracija
  - Izboljšajo razčesavanje
  - Izboljšajo senzorične občutke
  - Pospešujejo sušenje
  - Spodbujanje penjenja
  - Povečajo sijaj
  - ...
-

Uporaba silikonov v KI

Izboljšani senzorični občutek KI na koži

- Študije dokazujejo večjo emolientno delovanje v primerjavi s klasičnimi emolienti
  - Občutek po nanosu: gladek, žametast, ne masten
  - Nekomedogeni in ne povzročajo aken
  - Ciklometikoni: lahka tekstura, hitra porazdelitev po koži, ne puščajo rezidualov, sestavine izdelkov, ki odpravljajo masten, težak občutek KI, osnova za "oil-free" oznake
    - Čistila za obraz, dnevne kreme, tekoče podlage
  - Visokomolekularni PDMS: dalj časa trajajoč učinek, mastne bolj bogate kreme (nočne, kozmetika za sončenje)
-

Uporaba silikonov v KI

Podaljšan učinek (Substantivity)

- Visokomolekularni PDMS in ciklometikoni tvorijo na koži vodoodbojen film ⇒ podaljšano delovanje negovalnih in dekorativnih KI ter izdelkov za sončenje (70% produktov za sončenje l.2001 v ZDA je vsebovalo silikone)
- Te lastnosti še izboljšajo alkildimetikoni
  - Dodatek 2,5% cetildimetikona k O/V kremi za sončenje zmanjša SPF po 80 minutnem namakanju v vodi iz 21 le na 19!
- Ciklometikoni osnova za dolgo delujoče KI, zlasti šminke:
  - Šminke: za dispergiranje pigmentov in voskov, izboljšanje nanosa in občutka po nanosu; zamenjava za nehlapne ogljikovodike

Uporaba silikonov v KI

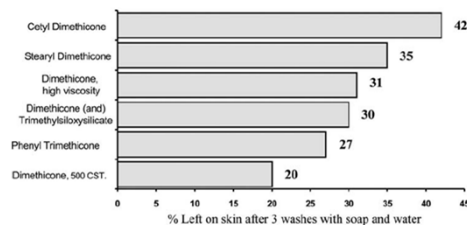
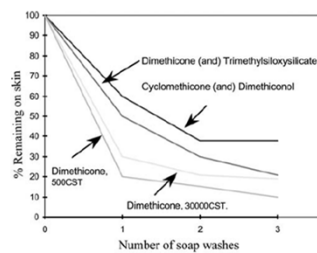

Figure 9. Substantivity of different silicones

Uporaba silikonov v KI

Vlažilno delovanje

- Večina silikonov permeabilna za vodno paro ⇒ tvorba filma, ki "diha"
  - Z pripetjem alkilne verige se ta sposobnost zmanjša ali celo izgubi
-

Uporaba silikonov v KI

Povečana učinkovitost ostalih učinkovin v KI

- Primer: dodatek alkilmetikona k kremam za sončenje poveča SFP

Zaščita

- Silikoni so sestavina zaščitnih krem za roke (vodo odbojne)
-

Uporaba silikonov v KI

Čiščenje

- Dobra porazdelitev, nemasten občutek idealne sestavine KI za čiščenje
  - Lahko se uporabljajo sami ali v kombinaciji z ostalimi sestavinami (npr. ogljikovodiki)
  - Silikonski emulgatorji: ⇒ vključitev ciklometikona er polarnih komponent v zunanjo fazo
  - Silikonski praški: sposobnost absorpcija lipofilnih materialov in sebuma (izdelki za mastno kožo)
  - Dimetikon kopolioili: vodotopni, sposobni penjenja (v tekočih milih, gelih za prhanje, etc)
-

Uporaba silikonov v KI

Modifikacija reoloških lastnosti

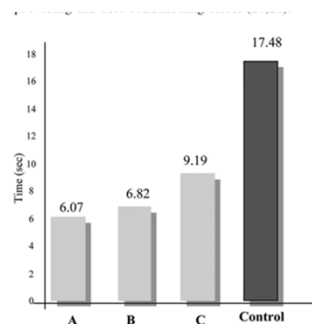
- Predvsem pomembno za v/o in v/silikon sisteme
  - Primer: povečanje viskoznosti z C30-45 alkilmetikonom
  - Tudi za ohranitev strukturne integritete stikov
  - Silikonski elastomeri: v KI za nego in antiperspirantih
-

Uporaba silikonov v KI

Regeneracija & lažje razčesavanje las

- Različni silikonizirani izražajo različno jakost regeneracije:
  - Dimetikon kopolioli: nizka, vendar zmanjšajo iritacijo oči zaradi anionskih PAS
  - Dimetikoni z višjo MM, amodimetikoni: višja
- Opažen sinergistični učinek med kvarternimi PAS v šamponih in dimetilkopolioli

Uporaba silikonov v KI

A: Dimethiconol (and) TEA-Dodecylbenzenesulfonate

B: Amodimethicone (and) Cetrimonium Chloride (and) Trideceth -12

C: Dimethicone (and) Laureth-23 (and) Laureth-4

Figure 3 Hand detangling results on slightly bleached hair for diluted emulsions.

Uporaba silikonov v KI

- Izboljšanje občutkov na laseh – mehki, gladki lasje, lažje razčesavanje
  - Pospešujejo sušenje las – trimetilsilil amodimetikon
  - Tvorilci pene- dimetikon polioli
  - Povečan lesk las - feniltrimetikon
-

Silikoni in okolje

- Silikoni v KI predstavljajo majhen delež vseh uporabljenih silikonov
  - Intenzivne študije o njihovem vplivu na okolje
  - Hlapni silikoni (deodoranti, izdelki za lase...)
    - po aplikaciji evaporirajo v atmosfero
    - čas razpada 9 -30 dni
    - končni razgradni produkti SiO_2 , H_2O in CO_2 , nastanejo zaradi fotoinducirane oksidacije, ki vključuje hidroksilne radikale?
  - Majhen delež iz čistilnih izdelkov, ki kondenzira, gre v odpadne vode
    - Določili majhne deleže v zooplanktonu, jetrih rib (ppb-ppm)
-

Silikoni in okolje

Nehlapni silikoni in polietrski silikoni (silikoni z višjo MM)

- V odpadne vode
  - Vezava na čistilno brozgo v čistilnih napravah
  - Visokomolekularni silikoni ne prehajajo membran rastlin ali živalu
  - Proces razgradnje v zemlji kompleksen – kemijski in biološki razpad (v stiku z minerali, ki delujejo kot katalizatorji za depolimerizacijo)
-

Silikoni in okolje

Organofunkcionalni silikoni

- Proces razpada odvisen od vrste funkcionalne skupine
  - Hidrolitsko stabilnejše skupine: enak mehanizem razpada kot PDMS
  - Silikoni z alkoholnimi substituentami: hidroliza
  - Končni razpadni produkti enaki
-

Literatura

- Handbook of cosmetic science and technology. M Paye Ed. Francis & Taylor 2006, Chapter 22 – Silicones – a key ingredients in cosmetic and toiletry formulations, str.289-298
  - Silicones. M.D.Berthiaume. In: The chemistry and manufacture of cosmetics. ML. Schlossman Ed., Vol III. Ingredients Book two, Allured Publishing co.orporation, 2002
-

M. Gasperlin